

УДК 330.112.2:332.154

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ, ПОЛЬЩІ ТА НОРВЕГІЇ

Налобіна Т.А.

Луганський національний аграрний університет

В статті було розглянуто загальну характеристику країни-члену ЄС (Польща), країни, що не входить до ЄС (Норвегія) та України. Визначено та проаналізовано основні макроекономічні показники цих країн за 2016 рік. Розкрито умови та підходи до організації ведення бізнесу. Розглянуто важливі аспекти реєстрації підприємств, отримання дозволу на будівництво та реєстрації власності. З'ясовано питання правил користування кредитуванням та особливості захисту інвесторів. Проаналізовано систему оподаткування, політику міжнародної торгівлі, найму робочої сили, окреслено інформацію про умови ліквідації підприємства.

Ключові слова: бізнес, ведення бізнесу, підприємницька діяльність, макроекономічні показники, експорт, імпорт, ВВП, безробіття, зайнятість, Євросоюз.

Постановка проблеми. Умови ведення бізнесу в Україні, як і раніше, залишають бажати кращого. За даними «Європейської бізнес асоціації» інвестиційний клімат в нашій країні погіршився. На сьогоднішній день безліч людей стикаються з проблемою безробіття та пошуком роботи закордоном. У зв'язку зі складним економічним станом в Україні люди працездатного віку шукають способи заробітку у створенні власного бізнесу як у межах нашої держави, так і за її межами. У той же час основними цілями економічної політики України, є досягнення економічного зростання і повної зайнятості, підвищення життєвого рівня більшості населення, підтримка курсу національної валюти, зовнішньоекономічна рівновага тощо. Задля досягнення цих цілей необхідно проаналізувати та знайти шляхи покращення умов для створення та ведення бізнесу в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань організації ведення бізнесу займалися українські вчені такі як І. Беззуб, О. Єфімова, А. Іванова, М. Шевченко, В. Філонич, Л. Сисоева, Т. Шевцова та інші.

Метою статті є узагальнена характеристика підходів до організації ведення бізнесу в країні-члені Євросоюзу, країні, яка не входить до Євросоюзу та в Україні.

Виклад основного матеріалу. В наш час створення та ведення бізнесу та подальший його розвиток та процвітання вимагає відповідних умов.

У нашій країні далеко не кожне підприємство може здійснювати роботу ефективно. Представники бізнесу шукають більш вигідних для себе умов з можливістю виходу і просування свого товару на міжнародних ринках. Одним із таких виходів є реєстрація бізнесу закордоном. Найбільш затребуваними в цьому плані є країни ЄС, зокрема, близькі – Польща, Чехія. Це економить транспортні витрати, спрощує процес взаємодії. Однак тут потрібно врахувати багато нюансів. Тому, для того, щоб більш детально зрозуміти особливості організації ведення бізнесу, розглянемо загальну характеристику трьох різних країн: нашої держави (Україна), країни-члену Євросоюзу (Польща), країни, що не входить до Євросоюзу (Норвегія), у вигляді таблиці 1.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС [9]. Тому дуже важливим, при вивченні питання організації ведення бізнесу, є також аналіз макроекономічних показників цих країн у 2016 році. Дані аналізу наведені у таблиці 2.

Як бачимо з таблиці, в Україні високі показники рівня безробіття (9,3%), інфляції (12,6%) та державного боргу (70,0%), порівнюючи з Польщею: 8,6%, 0,8% та 50,5% відповідно; та значно

Таблиця 1

Загальна характеристика України, Польщі та Норвегії

Офіційна назва	Республіка Польща	Королівство Норвегія	Україна
Столиця	Варшава	Осло	Київ
Територія	312 685 км. кв.	324 220 км. кв.	603 628 км. кв.
Населення	38 163 895 чол.	5 200 000 чол.	42 584 500 чол.
Офіційна мова	польська	норвезька	українська
Національна валюта	злотий	норвезька крона	гривня
Географічне положення	Республіка Польща розмещена в центрі Європи. Омивається на півночі Балтійським морем. Має сухопутний кордон з Росією, Литвою, Білорусією, Україною, Словаччиною, Чехією та Німеччиною.	Розмещена в Північній Європі, в західній частині Скандинавського півострова, включає архіпелаг Шпіцберген та острови Ян Майен, Петра Першого, Буве та Землю Королеви Мод. Омивають країну Баренцево, Норвезьке та Північне моря. Межує зі Швецією, Фінляндією та Росією.	Розмещена у Східній Європі та частково в Центральній Європі, у південно-західній частині Східноєвропейської рівнини. Межує з Білорусією, Польщею, Словаччиною та Угорщиною, Румунією, Молдовою та Росією. Омивається Чорним і Азовським морями.

більші ніж у Норвегії: на 4,6%, 9,8% і 42,7% відповідно. Поступається Україна також і в структурі ВВП – 90,62 млрд. дол. США, порівнюючи з Польськими 477 млрд. дол. США та Норвезькими 387 млрд. дол. США.

Відкриваючи свій бізнес в Україні, в країнах ЄС, чи ні, новоспечений підприємець має можливість отримати безліч нових можливостей для здійснення своєї господарської діяльності.

Приймаючи рішення щодо створення нового суб'єкта господарювання перед власником постає питання щодо вибору найприйнятнішої з погляду оптимізації фінансової та інвестиційної діяльності організаційно-правової форми ведення бізнесу.

На території Польщі іноземні громадяни можуть відкривати бізнес у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю, або закритого акціонерного товариства. Якщо частка іноземного капіталу становить більше 50% в компанії, вона вважається іноземною, і щоб вести такий бізнес потрібно спеціальний дозвіл. Це стосується наступних категорій: авіа і морські перевезення; юридичні послуги; військова справа; оптовий продаж товарів, які мають іноземне походження; нерухомість (продаж, покупка, оренда).

Документи, які потрібні для відкриття компанії: список акціонерів; сфера діяльності; місце, де буде знаходитися компанія; статут фірми; проєктний договір.

Для того, щоб відкрити бізнес в Польщі, зареєструвати компанію, потрібно призначити відповідальну особу з числа польських громадян, які будуть представляти ваші інтереси. В середньому реєстрація фірми займає близько 30 днів після подачі документів, вам потрібно буде заплатити мито близько 150 доларів. Найголовніше – будь-який співзасновник фірми має право отримати дозвіл на тимчасове проживання [13].

Для того, щоб зареєструвати компанію в Норвегії, її засновник повинен бути старше 18 років і мати так званий ідентифікаційний номер (D – Nummer). Іноземці повинні мати дозвіл на проживання в Норвегії. Однак для реєстрації компанії необхідно, щоб у неї була норвезька юридична адреса. В іншому випадку, доведеться обзавестися представником в Норвегії, який буде сплачувати податки та інші обов'язкові збори.

Найбільш поширеними в Норвегії формами суспільства являються товариство з солідарною відповідальністю і товариство з обмеженою відповідальністю. Для реєстрації підприємства в Норвегії необхідно представити цілий пакет документів: статут підприємства; дані про офісі або агента; відомості про керівництво, акціонерів,

секретаря та бухгалтера. Пізніше подається виписка з Реєстру компаній Норвегії.

У Норвегії необхідно отримати схвалення з боку влади на наступні види діяльності: сільське і лісове господарство; гірничо-промисловість; будівництво; ремонт і продаж автомобілів; готельно-ресторанні послуги; інформаційно-комунікаційні послуги; фінансові послуги та послуги в галузі страхування; управління нерухомістю; послуги в області охорони здоров'я, культури і викладацької діяльності; перукарські послуги; послуги пралень і інші побутові послуги [14].

В Україні підприємницька діяльність може здійснюватись фізичною особою – підприємцем або юридичною особою (у формах приватного підприємства, повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства, тощо).

Підприємство потрапляє на облік в контролюючих структурах, а саме: в органах податкової служби, в пенсійному фонді, в фондах соціального страхування. У цих органах відтепер зберігатиметься інформація про підприємство, що дозволяє їм забезпечувати своєчасну сплату підприємством податків і зборів.

Документи, що подаються для державної реєстрації: копії паспортів, довідок про присвоєння ідентифікаційного номера засновника, директора, бухгалтера (у тому числі засновників-нерезидентів (фізичних осіб); документи, що підтверджують місцезнаходження («юридична адреса») підприємства (якщо такі є); при формуванні статутного фонду майном – перелік цього майна з вказівкою його вартості і вказівкою який засновник яке майно вносить.

Для заняття деякими видами господарської діяльності необхідно отримання спеціальних дозвільних документів – ліцензій (перевезення вантажів і пасажирів, діяльність брокерів, освітні послуги та багато іншого) або патентів (оптова та роздрібна торгівля, здійснення операцій з валютними цінностями, будівництво і ремонт житла, технічне обслуговування автомобілів, прокат транспортних засобів і т.д.) [12].

Розглянувши порядок реєстрації підприємства, необхідно звернути увагу на те, що для організації бізнесу необхідно достойне приміщення, у якому буде відбуватись вся діяльність підприємства. Згідно з законом, підписаним 19 листопада 1999 року, «Про господарську діяльність» в Польщі необхідно отримати дозвіл від Міністерства Приватизації на придбання чи оренду нерухомості. Можна дозволити у місцевого уряду на покупку нерухомості не питати, якщо (виняток –

Таблиця 2

Аналіз макроекономічних показників за 2016 рік

Показник	Значення		
	Польща	Норвегія	Україна
Експорт	15953 млн. EUR	72520 млн. NOK	3621 млн. USD
Імпорт	15802 млн. EUR	49175 млн. NOK	3857 млн. USD
Рівень інфляції	0,8%	2,8%	12,6%
Рівень безробіття	8,6%	4,7%	9,3%
Державний борг до ВВП	50,5%	27,3%	70,0%
Структура ВВП	477 млрд. USD	387 млрд. USD	90.62 млрд. USD

Джерело: <http://ru.tradingeconomics.com/>

покупка об'єкта, який розташований в прикордонних зонах і сільськогосподарських угіддях з площею більше одного га):

1) Зарубіжний підданий має право купувати об'єкти нерухомості, які стоять окремо (це не відноситься до гаражів і інших приміщень, що не є складовими частинами житлового приміщення, а також інших нежитлових приміщень);

2) Іноземний громадянин прожив в цій країні більше п'яти років з того дня, як отримав ВНЖ в Польщі, він має право купувати нерухомість.

У цій країні, як і в інших європейських країнах, діє система обов'язкового страхування вашого житла (квартири або будинку), а також оплати послуг нотаріуса в період оформлення даної угоди [19].

Що стосується Норвегії, то в цій країні для укладення договору на придбання нерухомості зовсім не потрібно дотримуватися ніяких формальностей. Потрібно тільки підписати сам договір або ж укласти усну угоду. Як правило, подібна угода відбувається за участі не тільки агентства, але й адвоката: один – з боку покупця, інший – з боку продавця.

Вся норвезька нерухомість підлягає реєстрації в центральному реєстрі (велика база даних про власників об'єктів). Реєстрація відбувається не пізніше, ніж на наступний день після укладення угоди [18].

В Україні процедура отримання дозвільних документів значно змінилася з прийняттям 17 лютого 2011 року нового Закону «Про регулювання містобудівної діяльності». З одного боку, була спрощена сама процедура отримання дозволу, а з іншого – більш жорсткою стала процедура реалізації будівельних об'єктів. Законодавство України містить два поняття дозволу на будівництво:

1) Дозвіл на будівництво – як комплексне поняття етапів будівництва об'єкта в Україні. В даному випадку мається на увазі три окремі процедури, які підпадають під категорії складності об'єкта: оформлення повідомлення про початок робіт, подача декларації про початок будівельних робіт, отримання дозволу на будівельні роботи.

2) Отримати дозвіл на проведення будівельних робіт на конкретному об'єкті – як окремий документ. Дозвіл на будівництво видається тільки в тому випадку, коли проектна документація відповідає існуючим вимогам та затверджена. Органом, який відповідає за дозвіл на будівництво є інспекція державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК) [6].

Наступним кроком на шляху до створення власного бізнесу є реєстрація власності.

У Польщі після реєстрації підприємства його власник отримує індивідуальний номер і підприємство реєструють в Головному управлінні Соціального страхування. Останнім кроком буде занесення фірми в Торговий Реєстр [13].

В Норвегії всі підприємства повинні бути зареєстровані в Центральній реєстраційній палаті Норвегії. Виняток становлять фірми, чия діяльність носить характер захоплення або хобі. Так як чітких меж, які б відділяли підприємництво від хобі немає, то зазвичай керуються Законом про податок на додану вартість. Згідно з ним, фірми, чий оборот за останні 12 місяців не перевищує

30 000 норвезьких крон, звільняються від сплати податку (і, отже, обов'язковій реєстрації) [21].

В Україні оформлення права власності на новобудову має на увазі крім процедури державної реєстрації ще й видачу свідоцтва. Реєстрація права власності на будинок проводиться за заявою підрядника, на додаток до якого додаються:

- документ, який підтверджує, що заявник має право будувати задуманий об'єкт на цій земельній ділянці;
- документ, в якому йдеться про те, що об'єкт був зданий в експлуатацію;
- технічний паспорт об'єкта;
- документ, в якому йдеться про те, що об'єкту було присвоєно поштову адресу;

Держреєстратор, отримавши заяву і документи, приступає до їх перевірки. Якщо до пакету документів та інформації, що міститься в ньому, у реєстратора немає претензій, він проводить реєстрацію. Для новозбудованих об'єктів реєстрація має на увазі відкриття нового розділу в Державному реєстрі, куди вноситься відповідна інформація. Потім з реєстру робиться витяг і разом зі Свідоцтвом віддається заявнику. Отримавши на руки Свідоцтво, заявник стає повноправним власником збудованого майна і на цьому будівництво вважається завершеним [2].

Придбання власності – одна з найважливіших та найбільших інвестицій не тільки у відкритті власного бізнесу, а й у житті людей взагалі. Але відкриваючи бізнес з нуля не кожен підприємець володіє достатньою сумою грошей, щоб придбати власність. В такому разі є можливість звернутися в банк для отримання іпотечного кредиту. Порівняємо які реальні ставки по іпотечі діють в теперішній час в розглянутих нами країнах: ставка по іпотечним кредитам в Польщі складає від 2,5% до 6%; іпотечні кредити в Норвегії знаходяться на рівні 3,4-3,8%; в Україні ставки по іпотечі коливаються від 23,1% до 30,59% річних. Дивлячись на такий високий рівень відсоткових ставок по іпотечним кредитам в Україні, такі програми ще занадто дорогі для більшості українців [22].

Сьогодні з розвитком світової економіки і національних економік країн, а також посиленням глобалізаційних та інтеграційних процесів питання інвестицій, інвестиційної діяльності та, зокрема, їх захисту набувають все більшого значення. І важливим аспектом в цьому питанні є надання державних гарантій.

В Польщі регулювання питань інвестицій регулює «Закон про Іноземні Інвестиції» 1991 року, який гарантує виплату компенсації іноземним інвесторам в розмірі фінансової участі у разі націоналізації або експропріації їхніх активів. До того ж, Польща уклала договори про захист інвестицій з цілою низкою країн, включаючи Францію, Німеччину, Нідерланди, Швецію, Великобританію і США, що може служити додатковою гарантією для іноземних інвесторів. Страхування інвестицій можливо в Багатосторонньому Агентстві Гарантій Інвестицій (БАГІ) при Світовому Банку. Інвестори деяких країн можуть забезпечити страховку у себе в країні у відповідних організаціях [15].

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Норвегії здійснюється через участь держави в капіталі великих національних компаній

і через програми підтримки інвестицій, що реалізуються спеціально створеними державними організаціями. Держава є найбільшим власником активів норвезьких компаній і організацій. Його метою є досягнення комерційних цілей і здійснення реалізації державної політики в різних секторах економіки, а також з метою надання медичних послуг [11].

Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні здійснюється в основному через спеціальні нормативно-правові акти у цій сфері, а також норми валютного, корпоративного, податкового, антимонопольного законодавства. Основними нормативно-правовими актами України в цій сфері є закони України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. [5], «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 р. [4] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 07.04.2015 р. [1].

Згідно ст. 1 Першого додаткового протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Україна взяла на себе зобов'язання поважати приватну власність фізичних та юридичних осіб. Стаття 1 встановлює стандарти захисту від ризику відчуження власності інвесторів, а саме, «Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права» [8].

Положення закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» спрямовані на дерегуляцію господарської діяльності акціонерних товариств та впровадження високих вимог для публічних акціонерних товариств, акції яких включені до біржового реєстру. Документ підвищує рівень захисту прав інвесторів, зокрема через запровадження похідного позову – права міноритарного акціонера подати позов в інтересах суспільства про відшкодування шкоди, введення відповідальності посадових осіб господарських товариств в разі нанесення шкоди суспільству їх неправомірними діями [1].

Всі громадяни повинні сплачувати податки відповідно до своїх можливостей і доходів. Не є виключенням і підприємницька діяльність. З організації (підприємства, банку, страхової компанії) стягується прямий податок, який називається податок на прибуток.

В Польщі прозора система оподаткування, тобто податки платяться тільки з реального доходу. Ставка податку на прибуток складає 19%, а ставка ПДВ може складати від 5% до 23% (в залежності від сфери діяльності компанії, базова ставка – 23%) [10].

В Норвегії податок на прибуток складає 28%. Загальна ставка податку на дивіденди, які виплачуються іноземним акціонерам, складають 25%, якщо інше не передбачено договором про уникнення подвійного оподаткування. В останньому випадку ставка податку може становити від 0% до 15% [21].

В Україні базова ставка податку на прибуток підприємств дорівнює 18%. Однак з 01 січня 2015 року введені спеціальні ставки, які застосовуються при здійсненні букмекерської діяльності, діяльності по випуску та проведенню лотерей,

азартних ігор (у тому числі казино) – 10% і 18%, згідно пп. 136.4 ст. 136 [7].

Міжнародна торгівля – невід'ємна складова сучасної світової економіки. На міжнародному рівні вона дає можливість підприємцям отримувати необхідні ресурси, поставляючи готові товари або надаючи послуги.

Підписання угод про вільну торгівлю з Європейським Союзом і країнами ЕФТА поліпшило ситуацію в зовнішній торгівлі Польщі. З 1 лютого 1994 року Європейським Союзом офіційно визнається прагнення Польщі стати повноправним членом ЄС, що заклало основи для більш тісної співпраці в політичній і економічній галузі, а також в галузі культури і технічної взаємодопомоги. Основний упор робиться на розширення торгівлі, в чому підписані сторони зобов'язуються докладати зусиль до встановлення єдиної торгової зони. Угода з ЕФТА набула чинності 1 березня 1993 року. Умови цієї угоди більш сприятливі для Польщі, ніж угода з ЄС, звільняючи більше 80% польського промислового експорту від експортних мит. До 2001 року вся торгівля промисловою продукцією буде звільнена від квотування і митних зборів [17].

Для розуміння норвезької політики, відповідно до якої формується і вдосконалюється нормативно-правова база регулювання зовнішньоекономічної діяльності, принципово важливо враховувати значення для економіки країни зовнішньої торгівлі: на її частку припадає близько 40% ВВП. Необхідно мати на увазі й те, що державне регулювання господарства грає в Норвегії дуже важливу роль. Держава не тільки встановлює «правила гри» в економіці, включаючи і зовнішню торгівлю, а й бере активну участь у діяльності цілого ряду найбільших компаній країни [11].

Для України 2016 рік ознаменувався найважливішою подією для економіки – вступом в силу зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. І результати не змусили себе довго чекати – українським експортерам вдалося наростити поставки в країни ЄС на 5%. Однак відбулося загальне падіння експорту, викликане в першу чергу несприятливими світовими цінами і торговельною війною РФ. Європарламент незабаром планує розглянути питання виділення Україні додаткових квот на безмитну поставку окремих видів продукції, включаючи товари харчової промисловості та промтовари. У 2016 році Україна також активізувала переговори про створення зон вільної торгівлі з традиційно важливим партнером сусідній Туреччиною, про лібералізацію торгівлі в Ізраїль, про торгівлю відносини з Китаєм та Канадою [24].

В умовах ринкового господарювання фактор зайнятості населення є визначальним у формуванні соціально-економічного становища країни в цілому і кожної людини зокрема. Тому однією з найважливіших функцій державного управління є вивчення і відповідне регулювання процесів зайнятості населення.

В Польщі однією з умов найму робочої сили є прийняття на нове місце працівника з числа громадян Польщі, які стоять на обліку в центрі зайнятості.

Робочі відносини в Норвегії регламентуються трудовим кодексом (Arbeidsmiljøloven) і трудовим договором між роботодавцем і співробітником.

Відносини зайнятості в Україні регулюються Законом від 1 березня 1991 р. «Про зайнятість населення» та іншими законодавчими актами України, прийнятими відповідно до цього Закону. Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади зайнятості населення України і його захист від безробіття, а також соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю [3].

Слід зазначити, що у деяких ситуаціях найкращим, а іноді і єдиним рішенням, виходячи з результатів господарської діяльності підприємства, є його ліквідація. Під ліквідацією підприємства розуміється припинення його діяльності, зняття з обліку у фондах соцстраху та органах ДПІ.

Процес ліквідації підприємства в Польщі відбувається наступним чином: якщо Ви ведете податковий облік доходів і витрат, в першу чергу необхідно повідомити податкове управління про намір здійснити інвентаризацію і подальше закриття компанії. Якщо бізнес ліквідується, інформація про обсяг виручки повинна бути передана компетентному органу з питань оподаткування іноземних осіб. Разом з цією інформацією Ви повинні подати річну декларацію про сплачені прибуткові податки PIT-4R. Зняття з Центрального реєстра і інформації про господарську діяльність (CEIDG) і Національного реєстру господарюючих суб'єктів (REGON) [23].

У Норвегії витрати часу і коштів при ліквідації підприємства у зв'язку з неспроможністю мінімальні – відповідна процедура займає в середньому 11 місяців, витрати не перевищують 1% від вартості майна боржника. Права кредиторів забезпечені добре – в разі банкрутства з боржника вдається стягнути близько 89% суми заборгованості [20].

Чинним законодавством України передбачено, що ліквідація підприємств здійснюється ліквідаційною комісією, утвореною власником майна підприємства, його представниками (органами), або іншим органом, визначеним законом. Ліквідаційна комісія оцінює майно підприємства і розраховується з кредиторами, складає ліквідаційний баланс та подає його власнику або органу, який призначив цю комісію. Достовірність та повнота ліквідаційного балансу повинні бути перевірені у встановленому законодавством порядку з обов'язковою перевіркою органом державної податкової служби, в якому перебуває на обліку суб'єкт господарювання. Тривалість процедури залежить від характеру діяльності підприємства, наявності у нього боргів, а також тривалості проведення планових перевірок [16].

Висновки. Таким чином, розглянувши особливості організації ведення бізнесу, на прикладі трьох країн: країни-члену Євросоюзу, країни, яка не входить до Євросоюзу та в Україні, з'ясували, що підприємцю необхідно пройти непрості етапи по створенню власного бізнесу. У кожній з трьох країн є свої особливості організації бізнесу, але всі процедури схожі між собою. Перш за все власнику необхідно обрати організаційно-правову форму ведення бізнесу та зібрати ряд документів, необхідних для подальшої роботи; визначитись з місцем знаходження нового підприємства та обрати достойне приміщення для роботи. Також важливо ознайомитись з діючою системою кредитування, оподаткування та економічною ситуацією в країні. Підприємець має налагодити відносини з питання зайнятості та можливостями міжнародної торгівлі. Останнім етапом в діяльності кожного підприємства є ліквідація, але вона може бути необхідна лише виходячи з результатів господарської діяльності підприємства.

Список літератури:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» № 289-VIII від 07.04.2015 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/289-19>
2. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» № 1127 від 25.12.2015 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF>
3. Закон України «Про зайнятість населення» № 5067-VI від 05.07.2012 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
4. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» № 1540a-XII від 10.09.1991 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
6. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI від 17.02.2011 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 20.03.1952 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, 1994 – 2017. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_535
9. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції // Громадська думка про правотворення. – Київ: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, 2015 рік. – № 9(91) 2015. – 79 с.
10. Єфімова О.Г. Економіка для юристів: Підручник. – М.: Флінта: Московський психолого-соціальний інститут, 1999 рік. – 472 с.
11. Норвегія // Внешнеторговый путеводитель для российских участников внешнеэкономической деятельности. – М.: Министерство экономического развития Российской Федерации, Департамент координации, развития и регулирования внешнеэкономической деятельности, 2016. – 47 с.
12. Ведення бізнесу в Україні [Електронний ресурс] // LAW.EEPRO.INFO: правовий портал, 2017. – Режим доступу: <http://law.eepro.info/business>
13. Відкриття бізнесу в Польщі. [Електронний ресурс] // Український бізнес портал, 2015 рік. – Режим доступу: <http://delo.org.ua/biznes-v-polshi/>

14. Иванова Алиса. Бизнес за рубежом: Как открыть компанию в Норвегии [Электронный ресурс] // UBR: Украинский бизнес ресурс, 2007 – 2017. – Режим доступа: <http://ubr.ua/business-practice/own-business/biznes-za-rubejom-kak-otkryt-kompaniu-v-norvegii-316169>
15. Инвестиции в Польше [Электронный ресурс] // Polska.ru, 2017. – Режим доступа: <http://www.polska.ru/biznes/ekonomika/investicji.html>
16. Ліквідація підприємств в Україні – складний процес, який повинен бути забезпечений професійним підходом [Електронний ресурс] // Ліквідатор: юридична компанія, 2017. – Режим доступу: <http://likvidator.co.ua/ua/likvidatsiya-predpriyatij/>
17. Международная торговля [Электронный ресурс] // Polska.ru, 2017. – Режим доступа: http://www.polska.ru/biznes/ekonomika/miedzynar_handel.html
18. Нерухомість в Норвегії [Електронний ресурс] // People and Countries, 2016. – Режим доступу: <http://uk.peopleandcountries.com/portal.php?mod=view&aid=976>
19. Нерухомість в Польщі [Електронний ресурс] // People and Countries, 2016. – Режим доступу: <http://uk.peopleandcountries.com/article-868-1.html>
20. Норвегия [Электронный ресурс] // Консульский информационный портал, 2009 – 2016. – Режим доступа: http://www.kdmid.ru/docs.aspx?lst=country_wiki&it=/%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%8F.aspx
21. Сысоева Лилия. Открытие собственного бизнеса в Норвегии [Электронный ресурс] // Openbusiness, 2005 – 2017. – Режим доступа: http://www.openbusiness.ru/html_euro/Norway-open1.htm
22. Филонович Виталина. Все нюансы ипотеки в Украине: что предлагают под ее видом [Электронный ресурс] // UBR: Украинский бизнес ресурс, 2007 – 2017. – Режим доступа: <http://ubr.ua/market/real-estate/vse-nuansy-ipoteki-v-ukraine-chto-predlagaut-pod-ee-vidom-418931>
23. Шевцова Татьяна. Ликвидация фирмы в Польше – особенности процедуры [Электронный ресурс] // Тюменская жизнь: ежедневная интернет газета, 2010-2016. – Режим доступа: <http://life72.org/6086-likvidaciya-firmy-v-polshe-osobennosti-procedure.html>
24. Шевченко Максим. Внешняя торговля Украины: в поисках новых рынков и партнеров [Электронный ресурс] // УНІАН: інформаційне агенство, 2017. – Режим доступу: <https://economics.unian.net/finance/1718592-vneshnyaya-torgovlya-ukrainyi-v-poiskah-novyih-ryinkov-i-partnerov.html>

Налобина Т.А.

Луганский национальный аграрный университет

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНИЗАЦИИ ВЕДЕНИЯ БИЗНЕСА В УКРАИНЕ, ПОЛЬШЕ И НОРВЕГИИ

Аннотация

В статье была рассмотрена общая характеристика страны-члена ЕС (Польша), страны, которая не входит в ЕС (Норвегия) и Украины. Определены и проанализированы основные макроэкономические показатели этих стран за 2016 год. Раскрыты условия и подходы к организации ведения бизнеса. Рассмотрены важные аспекты регистрации предприятий, получения разрешения на строительство и регистрации собственности. Выяснен вопрос правил пользования кредитованием и особенности защиты инвесторов. Проанализирована система налогообложения, политика международной торговли, найма рабочей силы, обозначена информация об условиях ликвидации предприятия.

Ключевые слова: бизнес, ведение бизнеса, предпринимательская деятельность, макроэкономические показатели, экспорт, импорт, ВВП, безработица, занятость, Евросоюз.

Nalobina T.A.

Lugansk National Agrarian University

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF DOING BUSINESS IN UKRAINE, POLAND AND NORWAY

Summary

The article examines general description the EU Member States (Poland), countries outside the EU (Norway) and Ukraine. Identified and analyzed key macroeconomic indicators in these countries by 2016. Conditions and approaches to doing business is described. The important aspects of business registration, obtaining construction permit and registering property is described. It is found issues rules for using credit and features investor protection. The system of taxation, international trade policy, labor recruitment, outlines information on the conditions of liquidation are analyzed.

Keywords: business, doing business, entrepreneurship, macroeconomic indicators, export, imports, gross domestic product, unemployment, employment, European Union.